

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 315 din 28.06.2023

Dosar nr.: 275/2017

Petiția nr.: 36487/11.01.2023

Petente: Asociația Accept, Asociația Activewatch

Reclamați:

Obiect: Petentele sesizează C.N.C.D cu privire la posibilul caracter discriminatoriu, hărțuitor și contrar dreptului la demnitate personală față de persoanele LGBTQ al afirmațiilor repetate făcute în mod public de către partea reclamată, prin apariții TV, publicații scrise și alte mijloace de comunicare în masă, prevalându-se de presupuse standarde și titluri academice pentru a promova propriile prejudecăți homofobe.

Dosarul nr. **275/2017** aflat pe rolul C.N.C.D. a fost soluționat prin **Hotărârea nr. 366/24.06.2019**, când s-a decis:

„ 1. Admiterea excepției tardivității introducerii plangerii în temeiul art. 20 alin.1 din O.G. nr.137/2000, cu modificările și completările ulterioare, republicata, pentru faptele reclamate, anterioare datei de 29.05.2016 (Conferința „Tulburarea identității de gen și viitorul omenirii” susținută la Hotel Siqua, București la data de 18.02.2015, apariție televizată în 22.02.2015 la emisiunea „Universul Credenței”, Conferința „Familia și educația, între ideologie și știință”, susținută la Universitatea Al. I. Cuza Iași la data de 31 martie 2016, conferința „Societatea de mâine sub dictatura unui nou comunism” susținută la Universitatea Ștefan cel Mare Suceava în data de 18.04.2016).

2. Faptele sesizate nu întrunesc elementele constitutive ale art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000, republicată, declarațiile se încadrează în limitele libertății de exprimare prevăzute de art. 2 alin. (8) din același act normativ.”

Prin **Hotărârea Civilă nr. 602/2020** pronunțată la data de 10 iulie 2020, de către **Curtea de Apel București, Secția a IX-a Contencios Administrativ și Fiscal**, deliberând asupra cauzei, Curtea de Apel a respins cererea de repunere pe rol depusă de domnul Vlăescu Virgiliu Gheorghe ca nefondată și a respins cererea formulată de Asociația Accept și Asociația Activewatch, în contradictoriu cu C.N.C.D., ca neîntemeiată.

Prin **Hotărârea Civilă nr. 4232/2022** pronunțată la data de 28 septembrie 2022, de către **Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția Contencios Administrativ și Fiscal**, s-a constatat că în cauză sunt întrunite elementele constitutive ale contravenției, declarațiile reclamate neîncadrându-se în mod evident în noțiunea legală și convențională a „libertății de exprimare”. Astfel, ICCJ a reținut că „în mod greșit C.N.C.D. nu a analizat și reținut existența contravenției continue”. Prin urmare, ICCJ a anulat Hotărârea nr. 366/24.06.2019 și a obligat C.N.C.D. la reexaminarea petiției reclamantelor.

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, sediul și domiciliul procedural ales al petentelor

1. Asociația Accept, cu sediul în mun. București, str. Lirei nr. 10, Sector 2, reprezentată legal prin Președinte Executiv

2. Asociația Activewatch, cu sediul în mun. București, str. Ion Bibicescu nr. 13, Sector 1, cu adresa de comunicare a actelor de procedură în mun. București, Calea Plevnei nr. 98, bl. 10C, parter, Sector 1, reprezentată legal prin Președinte

Numele, sediul și domiciliul procedural ales al părții reclamate

3.

II. Procedura de citare

4. Prin adresele nr. **2951/26.06.2017**, respectiv nr. **3459/26.06.2017**, părțile au fost citate la sediul C.N.C.D. în data de 11.07.2017, ora 10:00 în vederea soluționării petiției.

5. Procedura de citare a fost complet și legal îndeplinită.

6. Prin adresa nr. **3672/10.07.2017**, partea reclamată a depus o solicitare de amânare a soluționării petiției în scopul pregătirii apărării și redactării răspunsului.

7. La termenul stabilit, s-au prezentat la ședința de audieri doar petentele.

8. Prin adresa nr. **3966/31.07.2017**, partea reclamată a depus punctul de vedere care a fost comunicat petentelor prin adresa nr. **987/21.02.2018**. Prin aceeași adresă, părțile au fost informate de posibilitatea de a formula concluzii scrise în termen de 20 de zile de la primirea prezentei adrese.

9. Prin adresa nr. **5910/07.11.2017**, C.N.C.D. a solicitat Consiliului Național al Audiovizualului date referitoare la sancțiunile aplicate postului Realitatea TV pentru emisiunea „Jocuri de putere” din data de 02.06.2016 și emisiunea „Realitatea românească” din data de 04.06.2016.

10. Prin adresa nr. **6489/07.12.2017**, Consiliul Național al Audiovizualului a informat că instituția a primit mai multe sesizări care vizau nerespectarea legislației audiovizualului în emisiunea „Jocuri de putere”, difuzată în data de 02.06.2016. Raportul de monitorizare întocmit pentru edițiile emisiunii mai sus menționate din zilele de 01 și 02.06.2016 a fost prezentat în ședința de Consiliu din data de 22.09.2016, iar postul Realitatea TV a fost sancționat cu amendă în cuantum de 5000 de lei. De asemenea, a comunicat că nu au fost primite sesizări referitoare la emisiunea „Relitatea românească”.

11. Prin adresa nr. **6275/24.11.2017**, petenta Asociația Accept a depus la dosar note scrise, iar prin adresa nr. **1553/20.03.2018** a depus concluzii scrise.

12. Prin adresa nr. **3119/22.05.2018**, partea reclamată a solicitat să îi fie comunicat stadiul dosarului prin urmare, prin adresa nr. **3231/25.05.2018** i s-a comunicat că dosarul este în curs de soluționare, urmând să fie dezbătut în ședința de delibărări.

13. Prin adresele nr. **5559/23.09.2019**, părților le-a fost comunicată o copie a Hotărârii nr. 366/24.06.2019.

III. Susținerile părților

14. Prin adresa nr. **36487/11.01.2023**, urmare a deciziei civile nr. 4232/28.09.2022 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, prin care s-a dispus „obligarea pârâtului C.N.C.D. la reexaminarea petiției reclamatele”, Serviciul Contencios, Juridic și Expertize din cadrul

C.N.C.D. a solicitat dispunerea demersurilor necesare continuării și soluționării dosarului administrativ formulat în concordanță cu reținerile instanței supreme.

Sușinerile petentelor

15. Prin intermediul petiției înregistrată cu nr. **2951/29.05.2017**, petentele invederează că partea reclamată, în calitate de biofizician și bioetician, a susținut o serie de conferințe, a scris texte și a emis nenumarate remarci în spațiul public, cu caracter de „adevar științific”, dar care sunt ofensatoare și discriminatorii la adresa persoanelor LGBT.

16. Conform petiției, discursul este promovat în mod repetat de către reclamat, prin mijloace audio-vizuale de comunicare în masa (diverse apariții TV, înregistrări diseminate pe internet) și prin promovarea în întâlniri publice a unor publicații cu așa-zis caracter științific (conferințe de promovare a cărții sale - „*Fața nevăzută a homosexualității*”).

17. Totodată, petentele susțin că este deosebit de grav ca, invocând autoritatea științei și prevalându-se de un titlu de doctor, partea reclamată dezinformează în mod intenționat publicul, cu scopul de a prejudicia un grup social prin discriminare, hărțuire și atingerea dreptului la demnitate personală.

18. Astfel, considerându-se și comportându-se ca un formator de opinie, afirmațiile prezentate ca „adevăr științific” au un plus de credibilitate în ochii publicului, putând influența populația în sensul discriminării, hărțuirii și izolării pe baza de așa-zise „*dovezi științifice*” despre homosexualitate.

19. Începând cu prima lansare publică din data de 18.02.2015 și ulterior într-o serie de evenimente, partea reclamată a promovat în discursul său public afirmații ofensatoare și discriminatorii, făcute în cartea publicată, despre persoanele LGBT:

- În cadrul emisiunii „*Jocuri de putere*” difuzată de postul Realitatea TV din data de 02.06.2016, partea reclamată face afirmații la adresa persoanelor LGBT ca fiind dezumanizate, portretizate ca o amenințare asupra societății și acuzându-le de abuzuri asupra copiilor prin remarci de genul: *„Într-un studiu a lui Sirota se constată că 34% din fetele crescute în aceste familii au preferințe bi și homosexuale. Deci, prima mare problemă este că acești copii, care vor fi crescuți în familii de homosexuali, vor înmulți corpul homosexualilor. Adică ei nu se înmulțesc natural, dar se înmulțesc prin adopția de copii. Asta este una din marile probleme. Nu se înmulțesc altfel, decât prin abuzuri care se fac asupra acestor copii. Din cercetările făcute pe societățile unde s-au legalizat căsătoriile între homosexuali se constată, în primul rând, faptul că familia intră în soluție, scade rata fertilității, scade rata natalității, crește rata divorțurilor. Adică noi constatăm că familia este provocată și dumneavoastră spuneți că homosexualii au un drept să atace familia. Eu cred că se numește abuz. Sunt o mulțime de studii care arată următorul lucru: căsătoria între homosexuali va ridica probleme mari la nivel social, în sensul că se schimbă raportul de negociere între bărbat și femeie. (...) Ne aflăm în fața unei ofensive fără precedent împotriva familiei.”*
- În cadrul conferinței „*Familia și educația, între ideologie și știință*”, susținută la Universitatea Al. I. Cuza din Iași în data de 31 martie 2016, partea reclamată a susținut, printre altele: *„Voi spune și câteva cuvinte despre homosexualitate, fiind și contextul și treaba asta cu homosexualitatea este, cred, una dintre cele mai mari lovituri care se dă familiei în următorii ani, în sensul în care, atunci când va intra*

sub umbrela familiei homosexuale, toate obiceiurile din homosexualitate vor fi transferate familiei. Și mai e o problemă, problema abuzurilor. Homosexuali, mare parte dintre ei, îi abuzează pe copii sau pe tineri. Și, abuzând, creează la rândul lor homosexuali. Este un întreg mecanism prin care se petrec aceste lucruri, nu credeți că numai pe stradă. Am cunoscut personal oameni la telefon care au trecut prin același lucru. La scara blocului, abuzați de un adult. De aceea a trebuit ca copiii să fie cumva protejați. Vă spun foarte serios. Și săracul, o dată, de două ori, de trei ori, de patru ori. Nu e homosexual, dar nici cu femeile nu se poate apropia. Nu mai poate să aibă relații. Și are o stare depresivă și suicidară. Și mie mi-a dat telefon pentru starea depresivă și suicidară și eu am pus întrebări. Ce s-a întâmplat cu tine atunci, în copilărie, ce părinți ai avut, nu știu ce, ca să aflu în ultima instanță că a avut o serie de abuzuri de genul acesta. Abuzurile acestea produc modificări în creier. Pentru că ei, în general, se atașează emoțional și după acel atașament emoțional puternic de persoana respectivă care în general este un profesor, cineva apropiat mai mare, cineva din familie acela abuzează.”

- În data de 04.06.2016, în cadrul emisiunii „Realitatea românească” de pe postul Realitatea TV, partea reclamată a declarat: „a doua problema este că la ora aceasta în Statele Unite există sute de profesori universitari, eu am, cum să spun, există o declarație prin care cere legalizarea pedofiliiei, legalizarea căsătoriei poliamorfoase deci, în momentul în care am dat drumul la legalizarea căsătoriei între homosexuali s-a deschis cutia Pandorei.”
- O altă declarație a părții reclamate a fost făcută în cadrul conferinței „Societatea de mâine sub dictatura unui nou comunism”: „Alt front este pedofilia pentru că după ce va fi legalizată homosexualitatea în România, știm prin cine, va fi legalizată și pedofilia. În primă fază, va fi scoasă de sub incidența legii și, ulterior, va fi inclusă ca fiind o orientare sexuală ca homosexualitatea”.
- În textul de prezentare a cărții „Fața nevăzută a homosexualității”, publicată în 2014 la editura Christiana, se menționează că: „dintr-un studiu realizat de medicul american Gary Remafedi rezultă ca 72% din homosexuali au consultat de-a lungul timpului un psihiatru sau un psiholog pentru probleme emoționale și 31% au fost spitalizați pentru o chestiune de sănătate mentală...Bagley și Tremblay (1997), observând comportamentul suicidal al unui grup de tineri homosexuali cu vaste între 18 și 27 de ani, au constatat o rată de sinucidere mai mare de 14 ori față de tinerii heterosexuali de aceeași vârstă. În studiul său, Remafedi constată că 34% din homosexuali au avut la un moment dat o tentativă de sinucidere, iar dintre cei care nu au avut 21% estimează că o vor face în viitor.”

20. Conform petentelor, în ciuda faptului că un post TV a fost sancționat deja pentru emisiunea în care reclamatul a făcut afirmații de această natură (Decizia C.N.A. nr. 340/30.06.2015), acesta continuă să promoveze discursul de ură cu orice ocazie, prevalându-se de un pretins titlu științific de doctor. Consiliul Național al Audiovizualului a emis decizia nr. 340/30.06.2015 prin care a amendat Societatea Română de Televiziune pentru emisiunea „Universul Credinței”. C.N.A. a stabilit că „opiniile enunțate de autorii cărții despre a cărei lansare se discută, precum și intervențiile moderatorului, au depășit cadrul unor afirmații cu caracter general, de prezentare, fiind de natură să afecteze în egală măsură libera formare a opiniilor publicului, dar și obiectivitatea

informațiilor aduse la cunoștința telespectatorilor, îmbrăcând forma unei poziții subiective, personale. Consiliul a apreciat că, în condițiile în care opiniile exprimate au depășit cadrul precizării unor date „științifice”, lipsa neutralității acestora fiind de natură să influențeze opiniile telespectatorilor cu privire la persoanele de orientare homosexuală, emisiunea analizată a fost prezentată cu încălcarea dispozițiilor art. 3 alin. (2) din legea Audiovizualului.”

21. Petentele consideră că afirmațiile reclamatului depășesc sfera opiniilor personale și sunt prezentate cu caracter de adevăr științific, deși distorsionează sau omit informațiile corecte, reprezentând doar o ambalare cu aparență științifică a prejudecăților autorului. Discursul public al părții reclamate are caracter de discriminare, incitare la ură față de persoanele LGBT, hărțuire precum și încălcarea dreptului la demnitate personală al persoanelor LGBT. Acest caracter este atins prin deumanizarea, portretizarea grupului ca o amenințare, patologizare, insuflarea temerii și dezgustului față de persoanele LGBT, echivalarea orientării sexuale cu tendințe criminale și promovarea, în general, a unei viziuni apocaliptice, a simplei existențe a persoanelor LGBT în societate.

22. Prin notele scrise depuse de petente și înregistrate sub nr. 6275/24.11.2017, s-a subliniat încă o dată faptul că sesizarea nu vizează cartea „Fața nevazută a homosexualității”, ci o serie de declarații făcute în spațiul public de către partea reclamată în apariții în emisiuni TV și conferințe publice.

Nr. crt.	Data apariției publice	Locul apariției publice
1.	18.02.2015	Hotel Siqua, București, conferința „Tulburarea identității de gen și viitorul omenirii”
2.	22.02.2015	Societatea Română de Televiziune, emisiunea „Universul Credinței”
3.	31.03.2016	Universitatea Al. I. Cuza Iași, conferința „Familia și educația, între ideologie și știință”
4.	18.04.2016	Universitatea Ștefan cel Mare Suceava, „Societatea de mâine sub dictatura unui nou comunism”
5.	02.06.2016	Realitatea TV, emisiunea „Jocuri de putere”
6.	04.06.2016	Realitatea TV, emisiunea „Realitatea românească”
7.	20.11.2016	Alba Iulia, conferința „Familia în fața ofensivei ideologiei neomarxiste și homosexualiste”

23. Prin concluziile scrise depuse de petente și înregistrate cu nr. 1553/20.03.2018, în ceea ce privește seria de argumente avansate de către partea reclamată în punctele de vedere depuse la dosar, respectiv „caracterul științific al discursurilor contestate”, se subliniază că acestea nu dovedesc decât că persoana reclamată nu numai că nu regretă afirmațiile făcute, dar nici nu își asumă responsabilitatea pentru discursul său promovat în public și persistă în manipulare, dezinformare și încurajare spre necunoaștere și homofobie.

24. În consecință, se solicită constatarea săvârșirii unei fapte de discriminare directe și hărțuirea persoanelor LGBT, precum și încălcarea dreptului la demnitate personală și să fie dispusă sancționarea contravențională a părții reclamate.

Sușinerile reclamatului

- 25.** Prin punctul de vedere depus de către partea reclamată și înregistrat cu nr. **3966/31.07.2017**, aceasta arată că discursurile contestate sunt protejate în virtutea dreptului la liberă exprimare.
- 26.** Prin urmare, conform părții reclamate, a considera afirmațiile sale drept discurs incitator la ură înseamnă a acuza însăși Curtea de Justiție a Uniunii Europene de incitare la ură, întrucât și aceasta a reliefat în jurisprudența sa, printre altele, riscul crescut al comunității LGBT de a contacta și de a transmite boli infecțioase: *„În perioada anilor 2003-2008, cvasitotalitatea contaminărilor cu HIV a fost cauzată de un raport sexual, jumătate din noile contaminări privind bărbații care au avut relații sexuale cu bărbați. Tot în aceeași perioadă, aceștia reprezentau populația cea mai afectată de contaminarea cu HIV, cu o rată de 200 de ori mai mare decât cea a populației heterosexuale franceze”*.
- 27.** Sancționarea discursurilor sale ar fi astfel un act de cenzură care ar contrazice flagrant jurisprudența europeană, datele științifice și realitatea biologică.
- 28.** Libertatea de exprimare cuprinde libertatea de a ofensa, șoca și de a deranja. Expresiile controversate sunt protejate de dreptul internațional ca fiind parte din libertatea de exprimare. A exclude anumite expresii ofensatorii sau care șochează un sector al populației ar însemna o măsură drastică aplicată libertății de expresie, ajungând până la cenzură. Libertatea de exprimare se aplică nu numai informațiilor sau ideilor care sunt permise favorabil, dar și acelor care ofensează, șochează sau deranjează statul sau orice alt segment al populației. Aceasta înseamnă pluralism, toleranță și spirit deschis, în lipsa cărora nu putem vorbi de existența unei societăți democratice.
- 29.** Partea reclamată menționează că deși O.G. nr. 137/2000 se refera la hărțuire ca fiind: *„orice comportament care duce la crearea unui cadru ofensiv”*, această prevedere trebuie interpretată în conformitate cu *lex specialis*, adică cu prevederile din CEDO și cu maniera consecventă în care CEDO a interpretat dreptul la libera exprimare.
- 30.** Din punctul de vedere al părții reclamate, dacă C.N.C.D. sancționează discursul ca fiind altceva decât liberă exprimare, intra în contradicție cu interpretarea CEDO.
- 31.** De asemenea, faptul că petenții cataloghează drept discurs al urii demersul constituțional, asumat de 3 milioane de cetățeni și aprobat unanim de către Curtea Constituțională, constituie un efort de a suprima o dezbatere atât de necesară în societatea românească actuală.
- 32.** Prin urmare, partea reclamată susține că participarea la cele două emisiuni de la TVR și două la Realitatea TV i-a fost solicitată de către redactorii acelor emisiuni și nicidecum nu reprezintă inițiativa sa.
- 33.** Astfel, prezența în emisiunile TV s-ar fi datorat faptului că este autorul celei mai complete monografii ale fenomenului homosexual publicat în limba română, singura care abordează dintr-un unghi științific problema.
- 34.** La TVR, în data de 22 februarie 2015, a fost vorba de prezentarea cărții, prezentare la care a luat parte și celălalt autor al cărții.
- 35.** Partea reclamată susține că petentele asociază în mod eronat conținutul intervenției cu amenda primită de TVR, deoarece nu conținutul pozițiilor a fost sancționat atunci, ci încălcarea a două prevederi de către TVR, dintre care una era legată de faptul că nu a fost invitat și un reprezentent al minorităților sexuale pentru a-și exprima punctul de vedere în emisiune. Cealaltă acuzație presupunea încălcarea unei prevederi privind publicitatea. Asocierea incriminatorie este, în mod evident, tendențioasă și rău-voitoare.

36. În cealaltă emisiune la care a fost invitat de către redacția TVR, reclamatul susține că a fost pus față în față cu care l-a întrerupt de fiecare dată când i s-a dat cuvântul, fragmentându-i discursul.

37. Astfel, în cele două emisiuni de la Realitatea TV, a fost mai degrabă dezavantajat, fiind întrerupt de multe ori de Remus Cornea și de ceilalți invitați în prima emisiune și de moderator în cea de-a doua emisiune.

38. Totuși, reclamatul menționează că a reușit să citeze rezultatele câtorva studii prezentate în carte, motiv de învinuire privind un presupus discurs al urii îndreptat împotriva homosexualilor.

39. Având în vedere că în întreaga sa activitate publicistică a scris doar o singură carte despre homosexualitate (o lucrare întemeiată pe aproximativ 500 de titluri de articole și cărți), a avut doar o singură luare de cuvânt într-o conferință la Universitatea din Iași și doar patru luări de cuvânt în cadrul unor emisiuni televizate, exceptând fireasca lansare de carte, partea reclamată nu crede că se poate susține că este marcat de o preocupare obsesivă privind homosexualitatea.

40. Totodată, partea reclamată menționează că prezența în emisiunile tv s-a datorat faptului că este autorul celei mai complete monografii ale fenomenului homosexual publicate în limba română, singura care abordează sub un unghi științific problema.

IV. Motivele de fapt și de drept

Cadrul legal aplicabil. Dreptul național și internațional aplicabil / jurisprudența

41. Prevederile legislative și jurisprudența relevante în prezenta cauză sunt următoarele:

1. Constituția României:

- **Art. 1 Statul român:** „(3) România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate. (...)”
- **Art. 4 Unitatea poporului și egalitatea între cetățeni** „(...) (2) România este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială.”
- **Art. 16 Egalitatea în drepturi:** „(1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.
(2) Nimeni nu este mai presus de lege. (...)”
- **Art. 29 Libertatea conștiinței:** „(1) Libertatea gândirii și a opiniilor, precum și libertatea credințelor religioase nu pot fi îngădite sub nici o formă. Nimeni nu poate fi constrâns să adopte o opinie ori să adere la o credință religioasă, contrare convingerilor sale.
(2) Libertatea conștiinței este garantată; ea trebuie să se manifeste în spirit de toleranță și de respect reciproc.
(3) Cultele religioase sunt libere și se organizează potrivit statutelor proprii, în condițiile legii.

(4) În relațiile dintre culte sunt interzise orice forme, mijloace, acte sau acțiuni de învrăjbire religioasă.

(5) Cultele religioase sunt autonome față de stat și se bucură de sprijinul acestuia, inclusiv prin înlesnirea asistenței religioase în armată, în spitale, în penitenciare, în azile și în orfelinate.

(6) Părinții sau tutorii au dreptul de a asigura, potrivit propriilor convingeri, educația copiilor minori a căror răspundere le revine.”

- **Art. 30 Libertatea de exprimare:** „(1) Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile.

(2) Cenzura de orice fel este interzisă.

(3) Libertatea presei implică și libertatea de a înființa publicații.

(4) Nici o publicație nu poate fi suprimată.

(5) Legea poate impune mijloacelor de comunicare în masă obligația de a face publică sursa finanțării.

(6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.

(7) Sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri.

(8) Răspunderea civilă pentru informația sau pentru creația adusă la cunoștință publică revine editorului sau realizatorului, autorului, organizatorului manifestării artistice, proprietarului mijlocului de multiplicare, al postului de radio sau de televiziune, în condițiile legii. Delictele de presă se stabilesc prin lege.”

2. O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare

- **Art. 2 alin. 1:** „Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.”

- **Art. 2 alin. 8:** „Prevederile prezentei ordonanțe nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație.”

- **Art. 15 Dreptul la demnitatea personală:** „Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel

comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia.”

3. Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale:

- **Art. 10 Libertatea de exprimare** „1. Orice persoană are dreptul la libertate de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică Statele să supună societățile de radiodifuziune, cinematografie sau televiziune unui regim de autorizare.

2. Exercițarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei, a reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea informațiilor confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”

- **Art. 14 Interzicerea discriminării:** „Exercițarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta Convenție trebuie să fie asigurată fără nicio deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.”

- **Art. 17 Interzicerea abuzului de drept:** „Nici o dispoziție din prezenta convenție nu poate fi interpretată ca implicând, pentru un stat, un grup, sau un individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau a libertăților recunoscute de prezenta convenție sau de a aduce limitări mai ample acestor drepturi și libertăți decât acelea prevăzute de aceasta convenție.”

4. Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale atestă faptul că dreptul la demnitate este una dintre valorile supreme, iar lezarea acestui drept poate fi sancționată chiar și penal: „Obiectul juridic al infracțiunilor de insultă și calomnie, prevăzute de art. 205 și, respectiv, art. 206 din Codul penal, îl constituie demnitatea persoanei, reputația și onoarea acesteia. Subiectul activ al infracțiunilor analizate este necircumstanțiat, iar săvârșirea lor se poate produce direct, prin viu grai, prin texte publicate în presa scrisă sau prin mijloacele de comunicare audiovizuale. Indiferent de modul în care sunt comise și de calitatea persoanelor care le comit — simpli cetățeni, oameni politici, ziariști etc. —, faptele care formează conținutul acestor infracțiuni lezează grav personalitatea umană, demnitatea, onoarea și reputația celor astfel agresați. Dacă asemenea fapte nu ar fi descurajate prin mijloacele dreptului penal, ele ar conduce la reacția de facto a celor ofensați și la conflicte permanente, de natură să facă imposibilă conviețuirea

socială, care presupune respect față de fiecare membru al colectivității și prețuirea în justa măsură a reputației fiecăruia. De aceea, valorile menționate, ocrotite de Codul penal, au statut constituțional, demnitatea omului fiind consacrată prin art. 1 alin. (3) din Constituția României ca una dintre valorile supreme.”

Principiile de analiză

42. Curtea Constituțională a statuat în mod constat că „*principiul egalității implică un tratament egal pentru toți cetățenii aflați în situații egale*”. Totodată, Curtea Constituțională a reținut că „*principiul egalității consacrat de art. 16 alin. (1) din Constituție nu presupune uniformitate, așa încât, dacă:*

- *la situații egale trebuie să corespundă un tratament egal,*
- *la situații diferite, tratamentul juridic nu poate fi decât diferit. Egalitatea părților nu exclude, ci chiar implică un tratament juridic diferențiat”.*

43. Prin urmare, se poate vorbi de o posibilă **discriminare directă** în condițiile în care o persoană este tratată în mod nefavorabil, prin comparație cu modul în care au fost sau ar fi tratate alte persoane aflate într-o situație similară, iar motivul acestui tratament îl constituie o caracteristică concretă a acestora, care se încadrează în categoria „*criteriului protejat*”.

44. Pentru existența discriminării directe trebuie îndeplinite cumulativ următoarele **condiții**:

- existența unui tratament diferențiat manifestat prin: orice deosebire, excludere, restricție sau preferință;
- existența unui criteriu de discriminare;
- existența unui raport de cauzalitate între criteriul de discriminare și tratamentul diferențiat;
- tratamentul diferențiat trebuie să aibă ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea folosinței sau exercitării în condiții de egalitate a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a unui drept recunoscut de lege;
- existența unor persoane sau situații aflate în poziții comparabile.

45. Reținând în coroborare cu speța dedusă spre soluționare definiția discriminării, astfel cum este reglementată de articolul 2 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000, Colegiul director se raportează, în ceea ce privește analiza unui act / a unei fapte care încalcă dreptul la un tratament egal, la modul în care sunt întrunite cumulativ elementele constitutive ale art. 2 din O.G. nr. 137/2000. Astfel, pentru a ne situa în domeniul de aplicare al art. 2, alin. 1 *deosebirea, excluderea, restricția sau preferința* trebuie să aibă la bază unul dintre *criteriile* prevăzute de către art. 2, alin. 1 și trebuie să se refere la persoane aflate în *situații comparabile*, dar care sunt tratate în *mod diferit* datorită apartenenței lor la una dintre categoriile prevăzute în textul de lege menționat anterior.

46. Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale (cunoscut în general sub denumirea de **Convenția europeană a drepturilor omului**, în continuare **Convenția**) prevede, la art. 10 alin. 2, limitarea libertății de exprimare.

47. Prin urmare, în conformitate cu acest tratat internațional, în Europa, libertatea de exprimare nu este un drept absolut. Nu este lipsit de relevanță nici faptul că libertatea de exprimare este singurul drept cu privire la care **Convenția** subliniază: „*comportă îndatoriri și responsabilități*”.

48. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie să îndeplinească următoarele condiții, elemente care sunt analizate în ordinea care urmează:

- existența unei limitări a libertății de exprimare;
- legalitatea restrângerii libertății de exprimare prin:
 - existența unei norme juridice care prevede restrângerea;
 - calitatea normei juridice, și anume:
 - accesibilitatea;
 - precizitatea;
 - previzibilitatea normei;
- legitimitatea restrângerii, care trebuie să fie prevăzută de **Convenție** (pentru securitatea națională, integritatea teritorială, siguranța publică, apărarea ordinii, prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, moralei, reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale, pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești);
- necesitatea restrângerii într-o societate democratică.

49. Prin urmare, eventuala limitare a dreptului la exprimare trebuie să fie expres prevăzută de lege (prevedere legală care, la rândul ei, trebuie să fie previzibilă și accesibilă), să urmărească un scop legitim, să fie necesară într-o societate democratică și proporțională cu scopul urmărit¹.

50. Pentru o analiză completă, trebuie analizate punctual cerințele impuse de C.E.D.O., după cum urmează.

Ingerința să fie prevăzută de lege

51. **Prima cerință**, cea a **existenței unei prevederi legale**, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de **art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată**.

52. Cu toate acestea, Colegiul apreciază că aceste texte de lege trebuie coroborate cu **art. 2 alin. (8) din O.G. 137/2000** potrivit căruia: „*prevederile ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la liberă exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație*”.

53. Colegiul apreciază că **ambele texte normative sunt previzibile și accesibile**, protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au și un caracter abstract.

Ingerința să urmărească un scop legitim

54. Raportat la a doua cerință, **scopul legitim urmărit** prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare se urmărește protejarea demnității umane a tuturor cetățenilor din România, indiferent de genul acestora.

55. Protecția demnității unei persoane aparținând unei categorii de persoane, minorități sau chiar a unei comunități, constituie un scop legitim într-o societate democratică. Pentru a se produce o atingere, încălcarea demnității umane, ca drept constituțional protejat,

¹ Corneliu Bârsan, *Convenția europeană a drepturilor omului*, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769-801

conținutul declarațiilor publice în discuție, obiect al prezentei petiții, ar trebui să întrunească elementele prevăzute de **art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată**:

- un comportament manifestat în public, având caracter de propagandă sau de instigare la ură pe criteriul etnic și religios;
- ori un comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup de persoane legat de genul căruia îi aparține.

56. Colegiul director constată că primele două condiții (să existe o prevedere legală și să se urmărească un scop legitim) pentru a fi acceptată o ingerință a statului sunt îndeplinite.

Necesitatea ingerinței

57. Rămâne de competența Colegiului director să stabilească dacă interferența în libertatea de exprimare **este necesară într-o societate democratică**.

58. În acest demers, Colegiul director analizează dacă există motive „relevante și suficiente” care să justifice ingerința în libertatea de exprimare din perspectiva unei „nevoi imperioase” („*pressing social need*”).

59. Identificarea unei „nevoi imperioase”, respectiv necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită într-o manieră convingătoare, iar **autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei “nevoi imperioase” susceptibile de o anumită marjă de apreciere.**²

60. În conformitate cu principiul subsidiarității, statele membre dispun de o „*margin de apreciere*” în stabilirea limitării libertății de exprimare. Autoritățile statelor membre au un contact direct și permanent cu realitățile sociale și sunt primele care se pronunță asupra existenței unei „*nevoi sociale presante*”. Marja de apreciere se va stabili potrivit standardelor minime ale CEDO³.

Elemente luate în considerare la stabilirea necesității ingerinței statului în libertatea de exprimare:

61. Necesitatea restrângerii într-o societate democratică este elementul cel mai subiectiv din analiza CEDO. Având în vedere acest fapt, C.E.D.O. a elaborat un set de principii aplicabile în domeniu, dintre care le redăm pe cele ce urmează:

- a) libertatea de exprimare constituie unul din fundamentele esențiale ale societății democratice și una dintre condițiile de bază ale progresului societății și ale autorealizării individuale;
- b) libertatea de exprimare nu vizează doar informațiile sau ideile primite favorabil sau considerate a fi inofensive sau indiferente, ci și cele care offensează, șochează sau incomodează statul sau orice parte a populației; acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și înțelegerii, fără de care nu poate exista o societate democratică; libertatea de exprimare are și excepții, dar care trebuie interpretate în mod strict, iar necesitatea oricărei restrângerii trebuie stabilite în mod convingător;

² Corneliu Bârsan, Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole, Vol. I., Ed. All Beck, București, 2005, pag. 801.

³ Vezi *Handyside v. United Kingdom* par. 48 și par. 49.

c) exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități;

Aplicarea principiilor la spetă

62. În fapt, Colegiul director este chemat să reanalizeze obiectul sesizării cu privire la posibilul caracter discriminatoriu, hărțuitor și contrar dreptului la demnitate personală față de persoanele LGBTQ al afirmațiilor repetate făcute în mod public de către partea reclamată, prin apariții TV, publicații scrise și alte mijloace de comunicare în masă, prevalându-se de presupuse standarde și titluri academice pentru a promova propriile prejudecăți homofobe.

63. Concret, petentele reclamă discursul promovat în mod repetat de către reclamat, prin mijloace audio-vizuale de comunicare în masa (diverse apariții TV, înregistrări diseminate pe internet) și prin promovarea în întâlniri publice a unor publicații cu așa-zis caracter științific (conferințe de promovare a cărții sale - „*Fața nevăzută a homosexualității*”).

64. Colegiul director reține că reclamatul a promovat în discursul său public afirmații ofensatoare și discriminatorii, făcute în cartea publicată, despre persoanele LGBT:

- În cadrul emisiunii „Jocuri de putere” difuzată de postul Realitatea TV din data de 02.06.2016: *„Într-un studiu a lui Sirota se constată că 34% din fetele crescute în aceste familii au preferințe bi și homosexuale. Deci, prima mare problemă este că acești copii, care vor fi crescuți în familii de homosexuali, vor înmulți corpul homosexualilor. Adică ei nu se înmulțesc natural, dar se înmulțesc prin adopția de copii. Asta este una din marile probleme. Nu se înmultesc altfel, decât prin abuzuri care se fac asupra acestor copii. Din cercetările facute pe societățile unde s-au legalizat căsătoriile între homosexuali se constată, în primul rând, faptul că familia intră în disoluție, scade rata fertilității, scade rata natalității, crește rata divorțurilor. Adică noi constatăm că familia este provocată și dumneavoastră spuneți că homosexualii au un drept să atace familia. Eu cred că se numește abuz. Sunt o mulțime de studii care arată următorul lucru: căsătoria între homosexuali va ridica probleme mari la nivel social, în sensul că se schimbă raportul de negociere între bărbat și femeie. (...) Ne aflăm în fața unei ofensive fără precedent împotriva familiei.”*
- În cadrul conferinței „Familia și educația, între ideologie și știință”, susținută la Universitatea Al. I. Cuza din Iași în data de 31 martie 2016, partea reclamată a susținut, printre altele: *„Voi spune și câteva cuvinte despre homosexualitate, fiind și contextul și treaba asta cu homosexualitatea este, cred, una dintre cele mai mari lovituri care se dă familiei în următorii ani, în sensul în care, atunci când va intra sub umbrela familiei homosexuale, toate obiceiurile din homosexualitate vor fi transferate familiei. Și mai e o problemă, problema abuzurilor. Homosexualii, mare parte dintre ei, îi abuzează pe copii sau pe tineri. Și, abuzând, creează la rândul lor homosexuali. Este un întreg mecanism prin care se petrec aceste lucruri, nu credeți că numai pe stradă. Am cunoscut personal oameni la telefon care au trecut prin același lucru. La scara blocului, abuzați de un adult. De aceea a trebuit ca copiii să fie cumva protejați. Vă spun foarte serios. Și săracul, o dată, de două ori, de trei ori, de patru ori. Nu e homosexual, dar nici cu femeile nu se poate apropia. Nu mai poate să aibă relații. Și are o stare depresivă și suicidară. Și mie mi-a dat telefon pentru starea depresivă și suicidară și eu am pus întrebări. Ce s-a întâmplat*

cu tine atunci, în copilarie, ce părinți ai avut, nu știu ce, ca să aflu în ultima instanță că a avut o serie de abuzuri de genul acesta. Abuzurile acestea produc modificări în creier. Pentru că ei, în general, se atașează emoțional și după acel atașament emoțional puternic de persoana respectivă care în general este un profesor, cineva apropiat mai mare, cineva din familie acela abuzează.”

- În data de 04.06.2016, în cadrul emisiunii „Realitatea românească” de pe postul Realitatea TV, partea reclamată a declarat: *„a doua problema este că la ora aceasta în Statele Unite există sute de profesori universitari, eu am, cum să spun, există o declarație prin care cere legalizarea pedofiliiei, legalizarea căsătoriei poliamoroase deci, în momentul în care am dat drumul la legalizarea căsătoriei între homosexuali s-a deschis cutia Pandorei.”*
- O altă declarație a părții reclamate a fost făcută în cadrul conferinței „Societatea de mâine sub dictatura unui nou comunism”: *„Alt front este pedofilia pentru că după ce va fi legalizată homosexualitatea în România, știm prin cine, va fi legalizată și pedofilia. În primă fază, va fi scoasă de sub incidența legii și, ulterior, va fi inclusă ca fiind o orientare sexuală ca homosexualitatea”.*
- În textul de prezentare a cărții „Fata nevăzută a homosexualității”, publicată în 2014 la editura Christiana, se menționează că: *„dintr-un studiu realizat de medicul american Gary Remafedi rezultă ca 72% din homosexuali au consultat de-a lungul timpului un psihiatru sau un psiholog pentru probleme emoționale și 31% au fost spitalizați pentru o chestiune de sănătate mentală...Bagley și Tremblay (1997), observând comportamentul suicidal al unui grup de tineri homosexuali cu vaste între 18 și 27 de ani, au constatat o rată de sinucidere mai mare de 14 ori față de tinerii heterosexuali de aceeași vârstă. În studiul său, Remafedi constată că 34% din homosexuali au avut la un moment dat o tentativă de sinucidere, iar dintre cei care nu au avut 21% estimează că o vor face în viitor.”*

65. În drept, coroborat actului normativ care reglementează prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare precum și atribuțiile și domeniul de activitate al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, Colegiul director trebuie să analizeze în ce măsură obiectul petiției este de natură să cadă sub incidența prevederilor O.G. nr. 137/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

66. În considerarea incidenței obiectului petiției la câmpul de aplicare al O.G. nr. 137/2000 republicată, trebuie precizat că jurisdicția exercitată de C.N.C.D. este administrativ – jurisdicțională ce presupune o procedură specială, care se bazează pe principiul independenței organului care emite actul față de părțile din litigiu, cu asigurarea principiului contradictorialității și al dreptului la apărare.

67. Examinând conținutul petiției și legislația în vigoare, Colegiul director urmează a analiza modul în care mesajul transmis prin declarațiile reclamatului, cu referire directă la persoanele LGBTQ, ar fi putut aduce atingere dreptului la imagine prin lezarea demnității, astfel cum prevede art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată.

68. Concret, **pe fond**, Colegiul este chemat să reanalizeze, în conformitate cu prevederile **Hotărârii Civile nr. 4232/2022 pronunțată la data de 28 septembrie 2022, de către Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția Contencios Administrativ și Fiscal**, raportul dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitate personală, iar analiza urmărește să stabilească dacă, în acest caz, s-a depășit limita libertății de exprimare și, în consecință,

s-ar impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit.

69. Având în vedere necesitatea analizei limitei dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitate, Colegiul director s-a raportat la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare C.E.D.O.).

70. În scopul de a determina dacă declarațiile reclamatului, obiect al prezentei sesizări constituie o faptă de discriminare continuă, Colegiul va examina: obiectivul urmărit de reclamat, contextul în care a avut loc, conținutul afirmațiilor, rolul în societate al persoanei, autor al afirmației.

71. Obiectivul urmărit de reclamat este important, astfel că se va analiza dacă acesta a dorit să realizeze portretizarea persoanele LGBTQ într-o ipostază degradantă. În acest punct, Colegiul director nu analizează intenția de a discrimina a părții reclamate, acest aspect nu are relevanță în stabilirea unei fapte de discriminare.

72. Având în vedere modul de adresare folosit, mesajul transmis, Colegiul director constată faptul că reclamatul a urmărit prezentarea persoanelor LGBTQ prin prisma acțiunilor unora dintre aceștia, cu generalizarea unor fapte reprobabile și cu trimitere directă la categoria căreia îi aparțin.

Conținutul și contextul în care a avut loc afirmația

73. Colegiul reține că declarațiile reclamatului au fost făcute în public, „cu câteva luni premergător lansării Inițiativei cetățenești de organizare a unui referendum de modificare a definiției familiei în Constituție (...) în cadrul unui șir de conferințe publice anti-LGBT, care îl aveau cap de afiș, în mai multe orașe din țară, a publicat înregistrări de la aceste conferințe în mediul online, angrenând grupuri de persoane pe forumurile aferente, care preluau și amplificau discursul urii împotriva LGBT și a participat la emisiuni TV în care a propagat în continuare aceleași mesaje de ură împotriva comunității LGBT”⁴.

74. Trebuie reamintită jurisprudența bine stabilită a CEDO conform căreia, pentru a aprecia existența unei „*nevoi sociale imperioase*”, care să justifice o ingerință în exercitarea libertății de exprimare, **trebuie să se facă distincția între fapte și judecăți de valoare**. Dacă materialitatea primelor poate fi dovedită, ultimele nu se pretează la o demonstrare a exactității lor (a se vedea, printre altele, Cumpănă și Mazăre împotriva României [MC], nr. 33.348/96, § 98, CEDO 2004-XI, și De Haes și Gijssels împotriva Belgiei, Hotărârea din 24 februarie 1997, Culegere 1997-I, p. 235, § 42).

75. Colegiul apreciază că, în speța de față, modalitatea în care reclamatul a ales să prezinte persoanele aparținând minorității LGBTQ este de natură a afecta sentimentele membrilor care aparțin acestei minorități, modul de exprimare și ideile transmise fiind cu conotații discriminatorii, care pot conduce la ură îndreptată împotriva acestora.

76. Prin urmare, atribuirea unor astfel de caracterizări reprezintă o generalizare care poate conduce la reacții imprevizibile din partea cetățenilor și poate provoca conflicte între majoritari și minoritari spre exemplu.

77. Oricine dorește să-și exercite drepturile în temeiul art. 30 din Constituția României, respectiv art. 10 din CEDO este supus unor obligații și responsabilități, cum ar fi cea de

⁴ Hotărârea Civilă nr. 4232/2022 pronunțată la data de 28 septembrie 2022, de către Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția Contencios Administrativ și Fiscal

a se abține de la a transmite mesaje care îi rănesc pe alții fără motiv. Mesajul reclamatului este unul despre fapte certe, însă cuprinde și judecăți de valoare, care depășesc limitele admise prin prisma manierei provocatoare de caracterizare persoanele LGBTQ.

78. Astfel, Colegiul apreciază că în prezenta cauză s-a depășit sfera libertății de exprimare, modul de exprimare fiind unul denigrator, întrucât există elemente de incitare la ură îndreptată împotriva comunității.

79. Prin urmare, având în vedere modalitatea de exprimare, Colegiul director constată că în speță se impune o ingerință a statului prin constatarea și sancționarea faptei ca fiind o formă de discriminare, iar libertatea de exprimare este de natură a atinge o limită prin care se încalcă dreptul fundamental la demnitate, astfel încât în speță, dreptul la libertatea de exprimare devine secundar.

80. Astfel, limitarea libertății de exprimare este justificată, fiind o măsură proporțională în raport cu pericolul social al faptei și cu scopul urmărit, în condițiile în care există, în mod evident, elemente de incitare la ură pe criteriul orientării sexuale.

Rolul în societate al persoanei, autor al afirmației

80. Colegiul director se raportează în analiza limitelor libertății de exprimare la calitatea reclamatului, respectiv cea de biofizician și bioetician și apreciază că nu există nicio legătură între acestea și aspectele expuse și dezbătute în discursul său public.

81. Cu atât mai mult cu cât în speța de față este vorba despre un formator de opinie, Colegiul apreciază că este esențial să se manifeste o responsabilitate sporită în ceea ce privește exprimarea în spațiul public. Trebuie avute în vedere stereotipurile, atât cele pozitive, cât și cele negative, atât de către societate în general, cât și de către persoanele publice, rolul acestora fiind deosebit de important în formarea unei societăți care își respectă toți semenii săi, fără niciun fel de deosebire.

82. De asemenea, în luarea deciziei, Colegiul director se raportează la art. 30 din *Constituția României* care asigură libertatea de exprimare și prevede, în același timp, și limitele acestei libertăți.

83. Din această perspectivă, libertatea de exprimare are un rol substanțial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituție și constituie trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării. În această sferă se includ: dreptul la libertatea presei, dreptul la libera exprimare a creațiilor artistice sau cele din zona literaturii, libertatea de predare a științei și libertatea creației. De asemenea, de acest trunchi comun se leagă și libertatea conștiinței, a religiei și libertatea de întrunire. Acest grup de drepturi asigură participarea avizată a cetățeanului la procesele sociale și politice.

84. Cu toate acestea, exercitarea libertății de exprimare comportă și limite, printre acestea regăsindu-se și dreptul la imagine, fapt pentru care este important a se vedea dacă un subiect incomod sau sensibil spre exemplu, contribuie la o dezbatere de interes public.

85. În mod evident, modul de adresare al reclamatului nu prezintă utilitate, ci doar conduce la generalizări, precum și la crearea unui cadru intimidant și ostil pe criteriul orientării sexuale, fapt ce denotă un caracter discriminatoriu, fără niciun fel de utilitate ori justificare în spațiul public.

86. Toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar să se sancționeze orice formă de expresii

sau mod de exprimare care promovează intoleranța. Se impune astfel descurajarea încălcării dreptului la demnitate, indiferent de calitatea persoanelor care comit o astfel de faptă.

87. În cauza prezentă, reclamatul este o persoană publică, poate fi considerat chiar un formator de opinii, caz în care se impune a manifesta o grijă crescută asupra modului de manifestare a propriilor convingeri și a mesajelor transmise.

Concluzii

88. Pentru considerentele de mai sus, având în vedere **mesajul transmis prin declarații, obiectivul urmărit de către reclamat, limbajul folosit**, Colegiul director constată că în speță s-au depășit limitele libertății de exprimare, iar fapta sesizată constituie contravenție potrivit prevederilor **art. 15 din O.G. 137/2000**, republicată.

89. În consecință, raportat la fapta de discriminare constatată, Colegiul dispune, sancționarea părții reclamate cu amendă contravențională în cuantum de **5000 lei**, pe care o consideră disuasivă, efectivă și proporțională cu pericolul social al faptei săvârșite, având în vedere prevederile art. 26 din O.G. nr. 137/2000 „(1) *Contravențiile prevăzute la art. 2 alin. (2), (4), (5) și (7), art. 6-9, art. 10, art. 11 alin. (1), (3) și (6), art. 12, 13, 14 și 15 se sancționează cu amendă de la 1.000 lei la 30.000 lei, dacă discriminarea vizează o persoană fizică, respectiv cu amendă de la 2.000 lei la 100.000 lei, dacă discriminarea vizează un grup de persoane sau o comunitate.*”

90. La stabilirea cuantumului amenzii aplicate au fost avute în vedere următoarele circumstanțe agravante: caracterul continuu al faptei, răspândirea publică a mesajului, dat fiind modul deliberat în care a reclamatul a intenționat să-și susțină propriile convingeri.

91. În acest sens, Colegiul director apreciază că aspectele prezentate mai sus prezintă o gravitate sporită mai ales prin transmiterea unor astfel de mesaje în spațiu public care se pot transforma în comportament de instigare la ură îndreptată împotriva unei comunități, fapt pentru care se justifică aplicarea sancțiunii cu amendă în vederea descurajării unor astfel de comportamente și atitudini.

92. Opinie separată privind sancțiunea, exprimată de dl. Horia Grama – membru în Colegiul director

Față de sancționarea părții reclamate, membrul Colegiului director apreciază că nu se impune aplicarea amenzii contravenționale având în vedere gravitatea și impactul social al faptei, ci mai degrabă sancțiunea avertismentului.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată, **cu 7 voturi pentru și o abținere** a membrilor prezenți la ședință

**COLEGIUL DIRECTOR
HOTĂRĂȘTE:**

1. Raportat la afirmațiile repetate făcute în mod public de către partea reclamată – faptele sesizate întrunesc elementele constitutive ale **art. 15 din O.G. 137/2000, republicată (7 voturi „pentru” și o abținere)**;
2. Aplică sancțiunea cu amendă în cuantum de 5000 lei conform art. 26 alin. 1 din **O.G. 137/2000**, republicată, în sarcina domnului **(6 voturi „pentru” și 1 vot pentru avertisment)**;
3. O copie a prezentei hotărâri se va comunica părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii

Amenda se va achita la **Direcției Generale de Impozite și Taxe Sector 4** (Primăria Sectorului 4) cu sediul central situat în Bd. Metalurgiei nr. 12-18, Grand Arena, Et. 1, Sector 4, dovada plății se va transmite către C.N.C.D. în termen de 15 zile de la rămânerea definitivă a hotărârii.

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată în termenul legal de 15 zile potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ** la instanța de contencios administrativ.

Membrii Colegiului director prezenți la ședință

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

BABUȘ RADU – Membru

BĂNICĂ CALUDIA CERASELA – Membru

GRAMA HORIA – Membru

MOȚA MARIA – Membru

OLTEANU CĂTĂLINA – Membru

RAIU CĂTĂLIN VALENTIN – Membru

Red.: H.G. și A.D.

Data redactării: 03.08.2023

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.

